

www.turkishstudies.net/turkishstudies

Turkish Studies

eISSN: 1308-2140

Research Article / Araştırma Makalesi

INTERNATIONAL
BALKAN
UNIVERSITY
Sponsored by IBU

Yeni İklim Rejimi Olarak Avrupa Yeşil Mutabakatı ve Türk Basınında Sunumu Üzerine Bir İnceleme

A Review on the European Green Deal as the New Climate Regime and Presentation in the Turkish Press

Şakir Eşitti* - Burcu Işık**

Abstract: The climate crisis is one of the most important problems that the modern world has to face. Today, disasters such as floods, extreme heat, drought, forest fires, tornadoes, typhoons and hurricanes which are caused by climate crises in various parts of the world, effect negatively individuals, societies and countries and even international relations in economical, psychological, social and political terms. For instance, unprecedented fires broke out in Australia in 2020, and these fires lasted 240 days. It is claimed that more than 4700 farmers committed suicide in the last five years due to drought in India. Major forest fires in 2021 and floods in 2023 were experienced in Turkey. The climate crisis has become a security issue for the whole world. United Nations (UN) and European Union (EU) have started to produce joint efforts in order to respond to the climate crisis, which has become an international security issue. The European Green Deal is one of the important works developed in this context. When the existing literature is examined, it has been determined that there are studies on The European Green Deal in many areas, however, there are not enough studies in the field of media and communication. In this study, the representation of The European Green Deal in the Turkish press was analyzed by qualitative content analysis method over the three newspapers with the highest circulation, Hurriyet, Sabah and Sozcu. According to the obtained data, it has been determined that the background information about the climate crisis is not adequately covered in the news of the aforementioned newspapers, The European Green Deal is not mentioned in the columns of the newspapers at all, and The European Green Deal is handled as a purely economic issue in almost all of the newspapers, the opinions of the representatives of non-governmental organizations, environmental volunteers and scientists are not included and therefore the news are not raising awareness about the issue.

Structured Abstract: The climate crisis is one of the most important problems that the modern world has to face. According to the report published by the Intergovernmental Panel on Climate Change (IPCC) in October 2018, the world is warming by 0.2 degrees in every ten years, and this situation brings disasters related to climate change. Today, disasters such as floods, extreme heat, drought, forest fires, tornadoes, typhoons and hurricanes which are caused by global warming and climate change in various parts of the world, effect

---

* Sorumlu Yazar: Doç. Dr., Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, İletişim Fakültesi, Gazetecilik Bölümü Öğretim Üyesi
Corresponding Author: Assoc. Prof. Dr. Canakkale Onsekiz Mart University, Communication Faculty, Journalism Department

ORCID 0000-0001-9270-5363

sakiresitti@yahoo.com

** Doktora Öğrencisi, Dokuz Eylül Üniversitesi, Avrupa Çalışmaları Doktora Programı

PhD Student, Dokuz Eylul University, European Studies Programme

ORCID 0000-0002-8859-4776

isik.burcu@ogr.deu.edu.tr

Cite as/ Atıf: Eşitti, Ş. & Işık, B. (2023). Yeni iklim rejimi olarak Avrupa Yeşil Mutabakatı ve Türk basınında sunumu üzerine bir inceleme. *Turkish Studies*, 18(3), 1109-1123. <https://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.69315>

Received/Geliş: 08 April/Nisan 2023

Checked by plagiarism software

Accepted/Kabul: 25 September/Eylül 2023

© Yazar(lar)/Author(s) | CC BY- NC 4.0

Published/Yayın: 30 September/Eylül 2023

negatively individuals, societies and countries and even international relations in economical, psychological, social and political terms. For example, unprecedented fires broke out in Australia in 2020, and these fires lasted 240 days. Thousands of hectares of land, over 3,000 homes and billions of animals have been damaged in the fires in Australia. Likewise, in 2022, significant problems were experienced in India due to the climate crisis. In 2022, the temperature in India rose to 46 degrees, the highest rate of the last 6 years, education, agriculture and energy resources were damaged significantly, 381 people in the country were adversely affected by heat stroke and due to extreme heat 25 people died. In addition, there have been significant problems in Turkey in recent years due to sudden climate transitions and hot weather. For example, in August 2021, big forest fires occurred in Turkey, 8 people lost their lives in 299 forest fires in 53 provinces, more than 150 thousand hectares of forest area and settlements were burned, and thousands of animals died in these forest fires. Again in 2023, in the flash floods due to the sudden and heavy rainfall that occurred on March 15, 2023 in provinces such as Şanlıurfa and Adıyaman in the Southeast of Turkey, 21 people lost their lives and more than 3 thousand houses, workplaces and vehicles were damaged. While the overall annual average rainfall of the city of Şanlıurfa is 450 kilograms, 150 kilograms of precipitation fell within hours in these two days. Balıklı Göl of Şanlıurfa and its sacred fishes, whose history dates back thousands of years, have been damaged by the floods.

Conceptual and Theoretical Framework: The climate crisis does not only affect these countries, but also turns into a security issue all over the world with each passing year. International organizations such as the United Nations (UN) and supranational organizations such as the European Union (EU) have started to produce joint studies in order to respond to the climate crisis, which has become an international security issue. The issue of climate crisis attracts the attention of national, international and supranational institutions, organizations and structures, as well as various non-governmental organizations besides global and local media organizations. Today, negative and sensational events due to the climate crisis are frequently reported in global and local national media organizations, and these news are presented with shocking images. As it is known, in modern democratic societies, the media is seen as the Fourth Estate after the legislature, executive and judiciary. It conveys the developments regarding the legislative, executive and judiciary to the public with a dialectical perspective. It ensures the formation of public opinion, and transfers the public opinion formed by the feelings and thoughts of the people to the administrations. In this way, it allows the public to participate in the political sphere and political decision-making processes. In this respect, the media is an indispensable element for modern democratic societies. The media, which has such an important position in terms of modern democratic societies, not only transmits the news, but also has the potential to be influential on the attitudes and behaviors of individuals about the outside world. Researcher Richard Fagen (1966: 42) states that “If there was an opportunity to establish a network of deceit that could place 2 thousand people at key points in mass media, it would be possible to convince the whole of America and a large part of the world that the President of the USA is dead!” which refers to the power of media influencing attitudes and behaviors of people towards believing in a certain issue. In modern democracies, the media has some functions such as giving news and information, educating, entertaining, socializing, spreading culture, motivating and dialectical discussion (Girgin, 2007: 56-57). While performing these functions, the media should act within the framework of social responsibility. The media should inform individuals and societies about social problems without distorting the events or creating a sensation, and should defend the rights of the society by giving individuals and societies the ability to question (Çambay, 2015: 912-913). When the news about the climate crisis is evaluated in this context, the media should not only mention the interesting and sensational dimensions or the dramatic dimensions of the events while reporting these problems in the world and in Turkey, but should also be informative, raise awareness about the problem and allow governments to develop policies to solve the problem. However, in the current literature, there are not enough scientific studies on whether the media act within the framework of social responsibility about the climate crisis and how they represent the news they deal with. This situation causes an important gap in the current literature. The study evaluates this situation as a problem and aims to contribute to the existing literature by examining the presentation of the news about the climate crisis in the Turkish press in this direction. The climate crisis is one of the most important problems of today's world and this problem should be examined with all its aspects.

Method: In this study, the European Green Deal, which was developed to respond to the climate crisis, was discussed, the European Green Deal, which is considered as a new climate regime, was examined in the context of the media, and the news in the Turkish press on the subject was analyzed with content analysis, one of the qualitative research methods. This type of analysis allows to focus on the collected data, and codes

are extracted from the events and facts that are frequently repeated or emphasized by the participant in the data set obtained in this way. "You can go from codes to categories and from categories to themes. In short, the data that are found to be similar and related to each other are interpreted in the context of certain concepts (Baltacı, 2019, p. 377).

Findings: According to the study, it is determined that 36 (22.4%) of the news were published in Hürriyet, 89 (55.3%) in Sabah, and 36 in Sözcü, and a total of 161 news were published on the subject. While 83 of these news are directly related to the Green Deal issue, 78 are indirectly related. It has been decided that the news is directly or indirectly related, taking into account the weight of The Green Deal in the news text. It is seen that 137 of these news (82%) emphasized economic gain, 8 (5%) environmental problems, and 16 (9.9%) partly environmental problems besides economic gain. This finding shows that only the economic gain or risk aspects of the Green Deal are highlighted in the news, and the aspects related to climate problems are almost ignored. It is seen that the views of young people and women as well as environmental volunteers are not included in the news about the Green Agreement. The views of only 8 women (5%) versus 136 men (84.5%) were included in the news. Also according to the obtained data, the columnists do not show enough interest in the subject and none of the news obtained has sufficient background information. Only 19 (11.8%) of these news included partial background information, while the remaining 142 (88.2%) news did not include background information. The lack of background information on the Green Deal in the news brings the subject out of context and perceived as a purely economic issue.

Conclusion: In the study, the contents of the news about The Green Deal in 2022 on the websites of Hurriyet, Sabah and Sozcu newspapers, which have been the three best-selling newspapers in Turkey for years, were examined by qualitative content analysis method, and as a result of the scanning, a total of 161 news related to the subject were detected. When the news actors whose views are included in the news about The Green Deal are examined, it is concluded that the representatives of business people and business people organizations come to the fore, the views of scientists are almost never included, the columnists do not pay much attention to the issue and the views of environmental volunteers are almost never included. However, in the news analyzed, it has been determined that the Green Deal is seen as an economic opportunity despite some obligations and risks. According to the obtained data, it has been determined that the background information about the climate crisis is not adequately covered in the news in the aforementioned newspapers, this problem is not mentioned in the columns in the newspapers at all, and the Green Deal is handled as a purely economic problem in almost all of the newspapers and the other dimensions of the problem are ignored, the opinions of the representatives of non-governmental organizations, environmental volunteers and scientists are not included and therefore the news are not raising awareness about the issue.

Keywords: Media Studies, The European Green Deal, Climate Crisis and Turkish Press, The European Green Deal in Turkish Press, climate change, climate crisis

Öz: İklim krizi günümüzde dünyanın yüzleşmek zorunda olduğu en önemli sorunlardan biridir. Dünyanın çeşitli yerlerinde iklim krizine bağlı olarak meydana gelen aşırı sıcaklık, kuraklık, orman yangınları ve sel baskınları gibi afetler birçok açıdan bireyleri, toplumları, ülkeleri hatta ülkelerarası ilişkileri olumsuz yönde etkilemektedir. Avustralya'da 2020 yılında ortaya çıkan yangınlar 240 gün sürmüş, bu yangınlarda binlerce hektar alan yanmıştır. Hindistan'a kuraklık nedeniyle son beş yılda 4700'den fazla çiftçinin intihar ettiği medyaya yansımıştır. Türkiye'de 2021 yılında büyük orman yangınları, 2023 yılında ise sel baskınları yaşanmıştır. Dünya genelinde her geçen gün daha da derinleşen iklim krizi tüm dünyayı ilgilendiren önemli bir güvenlik sorunu haline almıştır. Birleşmiş Milletler (BM) gibi uluslararası örgütler ile Avrupa Birliği (AB) gibi uluslararası örgütler, iklim krizine yanıt verebilmek adına ortak çalışmalar üretmekte, sorun hakkında ülkelerde farkındalık yaratmaya çalışmaktadır. Avrupa Yeşil Mutabakatı bu bağlamda geliştirilen önemli çalışmaların birisidir. Mevcut literatür incelendiğinde Avrupa Yeşil Mutabakatı hakkında birçok alanda çalışma yapıldığı, bununla birlikte medya alanında yeterince araştırma bulunmadığı tespit edilmiştir. Bu çalışmada Avrupa Yeşil Mutabakatı'nın Türk basınındaki temsili, en çok tiraja sahip üç gazete olan Hürriyet, Sabah ve Sözcü gazeteleri üzerinden nitel içerik analizi yöntemiyle incelenmiştir. Elde edilen verilere göre, adı geçen gazetelerde yer alan haberlerde iklim krizinin arka plan bilgisine yeterince yer verilmediği, gazetelerdeki köşe yazılarında bu soruna değinilmediği, Yeşil Mutabakat konusunun salt ekonomik bir sorun olarak ele alındığı, sorunun diğer boyutlarının görmezden gelindiği, çevre gönüllülerinin, sivil toplum kuruluşu temsilcilerinin ve bilim adamlarının görüşlerine yer verilmediği tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Medya Çalışmaları, Avrupa Yeşil Anlaşması, İklim Krizi ve Türk Basını, Türk Basınında Avrupa Yeşil Anlaşması, iklim değişikliği, iklim krizi

Giriş

Güneş ışınları gezegenimizin ısınmasını sağlayan temel ısı kaynağıdır. Bununla birlikte güneş ışınlarının yarıya yakını yüzüne yansıyarak kaybolur. Dünya sıcaklığı ise, kendini çevreleyen ve sera gazları olarak bilinen karbondioksit, metan, ozon ve benzeri gazlar sayesinde korunur. Sera gazlarının olmadığı bir dünya hayal edildiğinde, günümüzde dünyanın ortalama sıcaklığı -18 derece civarında olacağı değerlendirilir. Bu bakımdan sera gazlarının oluşturduğu tabaka sayesinde, gezegenimizde canlılar ve bitkilerin hayatlarını sürdürebilmesine imkân sağlayan ısı düzeyi olan 15°C'ye ulaşılmaktadır. Bununla birlikte sera gazlarındaki artış, dünya sıcaklığının giderek artmasına, dolayısıyla küresel ısınmaya sebebiyet vermektedir. 18. yüzyılın ikinci yarısından itibaren hız kazanan sanayileşme nedeniyle dünyayı çevreleyen sera gazlarında düzenli olarak artış meydana gelmiş, bu durum güneş ışınlarının dünyada daha çok tutulmasına dolayısıyla dünyanın daha çok ısınmasına neden olmuştur. Başta kömür olmak üzere, fosil yakıtların aşırı tüketimi ve orman alanlarının yok edilmesi gibi sorunlar, sera gazı emisyonlarının artmasına sebebiyet vermektedir. Artan sera gazı emisyonları ise dünyada doğal olmayan yollarla gerçekleşen iklim değişikliğinin görülmesine neden olmaktadır. İklim değişikliği sıcaklığın yanı sıra birçok soruna sebebiyet vermektedir. “Kuraklık, seller, şiddetli kasırgalar gibi aşırı hava olaylarının sıklığı ve etkisinde artış, okyanus ve deniz suyu seviyelerinde yükselme, okyanusların asit oranlarında artış, buzulların erimesi gibi etkenler sonucunda bitkiler, hayvanlar ve ekosistemlerin yanı sıra insan toplulukları da ciddi risk altındadır” (World Wildlife Fund - Türkiye, 2023). Bu durum dünya genelinde, küresel ısınma ve iklim değişikliğinin yaratmış olduğu etkiler nedeniyle ‘iklim krizi’ olarak nitelenmekte ve tüm dünyayı ilgilendiren bir krizin doğmasına neden olmaktadır (World Wildlife Fund - Türkiye, 2023)

İklim krizi günümüzde modern dünyanın yüzleşmek zorunda olduğu en önemli sorunlardan biri konumundadır. Hükümetlerarası İklim Değişikliği Paneli (IPCC)’nin Ekim 2018’de yayımladığı rapora göre Dünya her on yıllık süreçte 0,2 derece ısınmakta, bu durum iklim değişikliğine bağlı felaketleri de beraberinde getirmektedir. Bu felaketler nedeniyle dünya genelinde maddi ve manevi büyük kayıpların yaşanması beklenmektedir. Örneğin, “2100 yılına kadar Avrupa’da nehir taşkınlarından kaynaklanan yıllık hasarın 5 milyar €’dan 112 milyar € seviyelerine yükseleceği” ayrıca “Akdeniz iklim bölgesi topraklarının yaklaşık % 16’lık kısmının kurak hâle geleceği ve gıda üretiminin de tüm bu değişimlere bağlı olarak ciddi şekilde azalacağı” konu ile ilgili uzmanlarca öngörülmektedir (TUBİTAK- Avrupa Yeşil Mutabakatı, 2023)

Günümüzde, dünyanın çeşitli yerlerinde küresel ısınma ve iklim değişikliğine bağlı meydana gelen sel baskınları, aşırı sıcaklık, kuraklık ve buna bağlı olarak ortaya çıkan orman yangınları, hortum, tayfun ve kasırga gibi küresel ısınma ve iklim değişikliği gibi afetler, ekonomik, psikolojik, sosyal ve siyasal olarak bireyleri, toplumları, ülkeleri hatta uluslararası ilişkileri olumsuz yönde etkilemektedir. Örneğin 2020 yılında Avusturalya’da ülke tarihinde benzeri daha önce görülmemiş yangınlar ortaya çıkmış, bu yangınlar 240 gün sürmüştür. Avusturalya’daki yangınlarda binlerce hektar alan ve 3 binin üzerinde ev ile milyarlarca hayvan zarar görmüştür (NTV Dünya Haberleri, 2020). 2019 yılında Hindistan’da yaşanan aşırı hava sıcaklıkları nedeniyle ülkenin “en kurak bölgesi olan Maratvada’da son beş yılda 4700’den fazla çiftçinin intihar ettiği” kaydedilmiştir. Ayrıca başkent Yeni Delhi’de sıcaklık 48 derece, Racastan eyaletine bağlı Çuru kentinde ise 50 derece olarak ölçülmüştür. Mumbai’de ise hava sıcaklığı ve su kaynaklarına erişilememesi sebebiyle onlarca köy tamamıyla terkedilmiştir. Yine hava sıcaklığı ve su kaynaklarına erişilememesi nedeniyle bölgede “hasta ve yaşlıların dışında nüfusun yüzde 90’ı evlerini terk etmiştir” (Hürriyet - Dünya Haberleri, 2019). Benzer olaylar 2022 yılında da Hindistan’da gözlemlenmiştir. Ülkede 2022 yılında artan sıcaklık nedeniyle, eğitim, tarım ve enerji kaynakları önemli ölçüde zarara uğramış, 381 kişi

sıcak hava çarpmasından olumsuz etkilenmiş, 25 kişi hayatını aşırı sıcaklar nedeniyle kaybetmiştir (Anadolu Ajansı - Dünya Haberleri, 2022).

Ani iklim geçişleri ve sıcak hava gibi nedenlerle Türkiye’de de son yıllarda önemli sorunlar yaşanmaktadır. Örneğin 2021 yılı Ağustos ayında Türkiye’de büyük orman yangınları yaşanmış, istatistiklere göre, sadece “12 Ağustos’ta 2021’de 53 ilde çıkan 299 orman yangınında 8 kişi hayatını kaybetmiş”, “150 bine yakın hektar orman alanı ve yerleşim yeri yanmış” ve “binlerce hayvan bu orman yangınlarında can vermiştir” (Bilgili, 2021). Yine 2023 yılında Türkiye'nin Güneydoğusunda Şanlıurfa ve Adıyaman gibi illerde 15 Mart 2023 tarihinde meydana gelen ani ve aşırı yağışa bağlı sel ve su baskınlarında, 21 kişi hayatını kaybetmiş, 3 binin üzerinde ev, işyeri ve araç zarar görmüştür. Şanlıurfa şehrinin yıllık ortalama yağış miktarı 450 kilogram iken şehre saatler içinde 150 kilogram yağış düşmüştür. Tarihi binlerce yıl öncesine dayanan Şanlıurfa'nın Balıklı Göl'ü ve kutsal olarak değerlendirilen balıkları sel baskınlarında zarar görmüştür (BBC Türkçe, 2023). World Wildlife Fund Türkiye (Doğal Hayatı Koruma Vakfı)'ye göre Akdeniz Havzası'nda gerçekleşecek sıcaklık artışının Türkiye'yi birçok yönden olumsuz etkilemesi beklenmektedir. Bu Havzada gerçekleşecek “2°C’lik bir sıcaklık artışı, beklenmeyen hava olayları, sıcak hava dalgaları, orman yangınlarının sayısında ve etkisinde artış, kuraklık ve bunlar dolayısıyla biyolojik çeşitlilik kaybı, turizm gelirlerinde azalma, tarımsal verim kaybı ve en önemlisi kuraklık” gibi birçok sorunun ortaya çıkmasına neden olacaktır (World Wildlife Fund - Türkiye, 2023).

İklim krizi yalnızca adı geçen bu ülkeleri etkilememekte, her geçen yıl tüm dünyada güvenlik meselesi haline dönüşmektedir. Birleşmiş Milletler (BM) gibi uluslararası örgütler ile Avrupa Birliği (AB) gibi uluslararası (supranasyonel) örgütler giderek uluslararası güvenlik meselesi haline dönüşen iklim krizine yanıt verebilmek adına ortak çalışmalar üretmeye başlamışlardır. İklim krizi sorunu ulusal, uluslararası ve ulusüstü kurum, kuruluş ve yapılar ile çeşitli sivil toplum örgütleri ve medya organlarının da ilgisini çekmektedir. Bilindiği üzere “medya, modern demokratik toplumlarda, yasama, yürütme ve yargıdan sonra dördüncü kuvvet olarak” önemli işlevler görür (Dönmez, 1983). Yasama, yürütme ve yargıya dair gelişmeleri medya, diyalektik bir bakış açısıyla halka aktarır, kamuoyunun oluşmasını sağlar ve oluşan kamuoyunu da yönetimlere iletir. Bu yolla bir yandan yönetilenlerle yönetenler arasında köprü görevi görürken; diğer yandan halkın siyasal alana ve siyasal karar alma süreçlerine katılmasına imkân verir. Bu bakımdan medya, modern demokratik toplumlar açısından vazgeçilmez bir niteliğe sahiptir.

Girgin (2007)’e göre modern demokrasilerde medya, toplumsal sorumluluk bilinci içerisinde haber ve bilgi verme, eğitim, eğlendirme, toplumsallaştırma, kültürün yayılması, güdüleme ve diyalektik tartışma ortamı yaratma gibi birtakım önemli işlevleri yerine getirmekle yükümlüdür (Girgin, 2007). Meydana gelen olayları çarpıtmadan ve sansasyona başvurmadan birey ve toplumları bilgilendirmeli, birey ve toplumlara sorgulama becerisi kazandırarak toplumun haklarını savunmalıdır (Çambay, 2015, ss. 912-913). Bu bağlamda iklim krizi ve iklim krizi kaynaklı olayları haberleştirirken medya toplumsal sorumluluk bilinciyle hareket etmeli, bu olayların yalnızca ilginç, sansasyonel veya dramatik boyutlarına değinmemeli, bilgilendirici olmaya, artalan bilgisi vermeye, sorun hakkında farkındalık oluşturmaya ve sorunun çözümüne yönelik yöneticilerin politika geliştirmelerine imkân sağlamalıdır. Bununla birlikte mevcut literatürde medyanın iklim krizi hakkında toplumsal sorumluluk çerçevesinde davranıp davranmadığını, ele aldığı haberleri nasıl sunduğunu ele alan yeterli düzeyde bilimsel çalışmalar bulunmamaktadır. Bu durum mevcut literatürde önemli bir boşluğa sebebiyet vermektedir. Çalışma bu durumu bir sorunsal olarak değerlendirmekte, bu doğrultuda Türk basınında iklim krizine yanıt olarak geliştirilen Avrupa Yeşil Mutabakatı ile ilgili haberlerin sunumunu inceleyerek, mevcut literatüre katkıda bulunmayı hedeflemektedir. İklim krizi günümüz dünyasının en önemli sorunlarından biri konumunda olup bu sorun, tüm yönleri ile irdelenmelidir. Bu doğrultuda çalışmada iklim krizine yanıt verebilmek adına geliştirilen Avrupa Yeşil Mutabakatı ele alınacak, yeni bir iklim rejimi olarak değerlendirilen Avrupa

Yeşil Mubakatı incelenecek, konu ile ilgili Türk basının haberleri ele alış biçimleri yapılacak nitel araştırma yöntemlerinden içerik analizi ile irdelenecektir.

Çevre Sorunları ve İklim Krizi Bağlamında Yeşil Mutakabat Kavramının Ortaya Çıkışı ve Gelişimi

Çevre kirliliği ve neden olduğu sorunlar 21. yüzyılda en önemli sorun alanlarından birisi haline gelmiştir. Oysaki çevre sorunu yeni bir sorun değildir. İnsanoğlu var olduğu günden bu yana tüketim alışkanlıklarının da etkisiyle çevreye zarar vermekte ve bunun olumsuz sonuçlarını deneyimlemektedir. Özellikle yerleşik yaşama geçildikten sonra verilen zararın olumsuz etkileri daha belirgin duruma gelmiştir. Mezopotamya’da aşırı sulama nedeniyle toprağın veriminin azalması, Sümer uygarlığının çöküşüne zemin hazırlamıştır (Markham, 2019, s. 3) Sümerlerin başına gelen bu çevre felaketi belki de insanlığın aşırı üretim hırsı nedeniyle ileriki yıllarda yaşayacağı sorunların habercisi olmuştur. Sonraki yıllarda da insanlar aşırı sulama yanında ormanları tarıma ve yerleşime açarak, yaşam alanlarını kirleterek ya da aşırı avlanarak çevreye zarar vermeye devam etmiştir.

Sanayi Devrimi insanların çevreye verdiği zararın daha önce görülmemiş ölçüde artmasına neden olmuştur. Bu artış insan sağlığını tehdit eder hale geldiğinde bazı tedbirler geliştirilmek zorunda kalmışsa da alınan bu tedbirler verilen zararı ortadan kaldırmaktan çok uzak kalmıştır. Üretim ve tüketimin dolayısıyla da enerji ihtiyacının artması, fosil yakıtlara yönelimi hızlandırırken yaygınlaşan motorlu araç kullanımı, karbondioksit salınımını arttırmıştır ve ölümleri beraberinde getirmiştir. Aralık 1930’da Belçika’nın Mosa Vadisi’nde beş gün içerisinde 63 kişi hava kirliliğinden ölümler (Tiway & Williams, 2018, s. 30) Aralık 1952’de Londra’da 4000’i aşkın kişi dört gün içerisinde (Johnson & Lichtveld, 2022, s. 191) nefes alma zorluğundan hayatını kaybetmiştir. Bu kitlesel ölümler çevre kirliliği konusunda önlem alınması ve özellikle fosil yakıtların kullanımının sınırlandırılması konusunda bir kısım önlemler alınmasını sağlasa da alınan önlemlerin yeterli olduğunu söylemek mümkün değildir.

Ekonomik başarı ve kar uğruna doğaya ve diğer canlılara büyük zararlar veren insanoğlunun, çevreye verdiği zararların sonuçlarının izlendiği en önemli alan iklim olmuştur. İklim krizinin olumsuz sonuçlarının dünyanın hemen her coğrafyasında hissedilmeye başlaması, bu konuda bir duyarlılığın da ortaya çıkmasını beraberinde getirmiştir. Bunun sonucunda 2000’li yıllardan itibaren dünyada küresel ısınmayı önlemeye yönelik girişimlerin arttığı görülmüştür. Bu girişimlerden biri de “Yeşil Mutakabat” konseptidir.

"Yeşil Mutakabat" (The Green Deal) kavramı ilk kez Pulitzer Ödülü sahibi gazeteci Thomas L. Friedman tarafından 17 Ocak 2007’de kullanılmıştır (Barbier, 2022, s. 243) Friedman, Ocak ayında bahçesinde açan nergislerden yola çıkarak kaleme aldığı *Warning From the Garden* başlıklı ufuk açıcı köşe yazısında, 2006 yılının Aralık ayının Amerika’da 1895’ten, İngiltere’de ise 1659’dan bu yana en sıcak yıl olduğunu belirterek küresel ısınmanın ve yanlış enerji politikalarının neden olabileceği çevre felaketlerine dikkat çekmiştir. Ne Beyaz Saray’ın ne de Demokrat Parti’nin yaklaşan felaketini kavrayamamasına karşın kamuoyunun ve iş dünyasının enerji/çevre konusunda onlardan kilometrelerce ileride olduğunu belirterek “Yeşil Yeni Mutakabat” (Green New Deal) çağrısında bulunmuştur. “Yeşil Yeni Mutakabat”ın her şeyi bir anda düzeltecek “bir sihirli mermi” olmadığını Amerika’yı canlandırmak için geniş bir dizi program ve endüstriyel proje üzerine inşa

Şekil 1. Londra duman altında (The Great Smog of London)

edildiğini ifade eden Friedman (2007), “iklim değişikliğinin gidişatını tersine çevirecek ve petrol bağımlılığımıza son vereceksek, daha fazla güneş, rüzgâr, hidro, etanol, biyodizel, temiz kömür ve nükleer gibi enerji kaynaklarına ihtiyacımız var”. Ona göre “Yeşil Yeni Mutakabat” gereklidir çünkü tüm bu teknolojileri gerçekten ölçeklenebilecekleri bir noktaya kadar beslemek çok büyük bir endüstriyel projeye ihtiyaç bulunmaktadır. “Dünyayı yalnızca elektrik şebekesinin doğasını değiştirdiğimizde, yani onu kirli kömür veya petrolden temiz kömür ve yenilenebilir enerji kaynaklarına taşıdığımızda yeşillendirebiliriz”. Bunun için bireysel olarak bahçeye bir yel değirmeni veya çatıya birkaç güneş paneli konularak işe başlanabilir. Yenilikçi çözümlerle enerji verimliliği artırılmalı, elektrik tüketimi azaltılmalı ve fosil yakıt kullanımı yerine çevreyi kirletmeyen yakıtlara yönelimi özendirilecek tedbirler geliştirilmelidir. “Yeşil Yeni Mutakabat” yepyeni bir temiz enerji endüstrisi yaratma potansiyeline sahip bir projedir (Friedman, 2007). Thomas Friedman’ın “Yeşil Yeni Mutakabat” çağrısı dünya çapında etki yaratsa da bu konudaki önemli adımlar 2018 yılından sonra atılmıştır. Sunrise Movement isimli bir aktivist grubu, 2018 yılında düzenledikleri oturma eylemi vb. etkinliklerle bir yandan politikacıları iklim krizi konusunda harekete geçmeye zorlamaya çalışırken diğer yandan da “Yeşil Yeni Mutakabat” kavramına görünürlük kazandırmıştır. Bu eylemlerin de etkisiyle Demokrat Partili Alexandria Ocasio-Cortez ve Edward J. Markey tarafından 7 Şubat 2019’da Federal Hükümeti küresel iklim kriziyle mücadelede çağırılan “Yeşil Yeni Mutakabat” (The Green New Deal) adlı programı Kongre’ye sunmuşlardır. İklimin manifestoları, sera gazı emisyonlarını net sıfıra indirmeyi ve herkes için iş garantisi sağlamak için tasarlanmış “10 yıllık bir ulusal seferberliği” benimsemiştir (Felice & Fuguitt, 2022, s. xviii). “Yeşil Yeni Mutakabat” bunlara ek olarak Amerika Birleşik Devletleri’ndeki tüm insanlara (i) kaliteli sağlık hizmeti; (ii) güvenli ve uygun fiyatlı konut; (iii) ekonomik güvenlik ile (iv) doğaya, temiz su ve havaya, uygun fiyatlı ve sağlıklı gıdaya erişimi kapsamaktadır” (Felice & Fuguitt, 2022, s. xviii). “Yeşil Yeni Mutakabat”ın başarılı olabilmesi için ABD’nin “öncü rol” üstlenmesini savunan program, ülkenin elektrik şebekesini dijitalleştirmeyi, ülkedeki her binayı daha enerji verimli olacak şekilde yükseltmeyi ve elektrikli araçlara ve yüksek hızlı demiryoluna yatırım yaparak ülkenin ulaşım sistemini elden geçirmeyi öngörmektedir (Ross, 2020, s. 52)

Avrupa Yeşil Mutakabati (The European Green Deal)

Birleşmiş Milletler tarafından 5-16 Haziran 1972 tarihleri arasında Stockholm’de gerçekleştirilen “İnsan Çevresi Konferansı” sonucunda kabul edilen Birleşmiş Milletler Çevre Programı (United Nations Environment Programme, UNEP) dünyada ortak bir çevre politikası belirlenmesi konusundaki ilk ciddi girişim olmuştur (Yıldırım ve Nuri, 2018, s. 7). Avrupa Birliği’nin (AB) çevre sorunlarına ilgi göstermeye başlaması da Birleşmiş Milletler (BM) gibi 1970’li yıllarda gerçekleşir. Roma Kulübü (The Club of Rome) tarafından 17 kişilik bir araştırma ekibine hazırlattırılan ve 2 Mart 1972’de “Büyümenin Sınırları” (The Limits to Growth) başlığıyla yayınlanan rapor, Birliğin çevre politikasının temellerinin atılmasını sağlar. Anılan raporda, çevrenin önemi ve nüfus ve enerji ile olan temel bağlantıları vurgulanmıştır. Raporun yayınlanmasından bir yıl sonra, 22 Kasım 1973 tarihinde, “Avrupa Birliği Çevre Eylem Planı” (European Community Action Programmes on the Environment) Konsey ve üye ülke temsilcileri kabul edilerek yürürlüğe konulur.

Çevre sorununa ilişkin politikalar, Avrupa Birliği’nin kurucu antlaşmalarından olan Avrupa Tek Senedi antlaşmasının 1 Temmuz 1987 yılında yürürlüğe girmesine kadar Birliğin temel bir politika alanı olarak kendisine yer bulamamıştır (Batal, 2010, s. 1). Avrupa Tek Senet antlaşması ile birlikte mevcut politikalar revize edilmiş, Roma Antlaşması’nda birtakım değişiklikler gerçekleştirilmiş ve bu anlaşmada çevre sorunlarına ilk kez yer verilmiştir. “Ortak Çevre Politikasının yasal çerçevesi VII. Başlık kapsamındaki hükümlerle çizilmiştir” (Yaman, 2018, s. 203) ve “çevre sorunları su ve hava kalitesinin korunması, kimyasalların kontrolü, flora, fauna ve peyzajın korunması, atıkların kontrolü ve yönetimi ve gürültünün sınırlandırılması gibi başlıklarla” (Aydın & Çamur, 2017, s. 31) sınıflandırılmıştır.

Çevre sorunları konusunda ortak bir politika geliştirme yönünde atılan bir diğer önemli adım aynı zamanda parasal birlik gibi çok önemli kararların da alındığı Maastricht Antlaşması'nda gerçekleşmiştir. 1993 yılında yürürlüğe giren bu antlaşmayla çevrenin korunması Birliğin temel görevleri arasında sayılmış ve bütünleşik çevre politikasının altı çizilmiştir. 1999 yılında yürürlüğe giren Amsterdam Antlaşması ise sürdürülebilir kalkınma ilkesine yer vererek çevre sorunlarıyla yakından ilişkili bir kavramı daha mevzuatına dahil etmiştir. Belirli aralıkları kapsayacak şekilde hazırlanan Çevre Eylem Planları'nda iklim krizine yer verilmesi geç bir tarihte 2002-2010 yıllarını kapsayan VI. Çevre Eylem Programı'yla gerçekleşmiştir. Bu programda öncelikli hedefler arasında çevre ve sağlık, biyolojik çeşitlilik ve doğa, doğal kaynaklar ve atıklar ile iklim değişikliği de yer almıştır. "Aynı eylem programında AB'ye üye ülkelerin 2008-2012 yıllarını kapsayan aralıkta sera gazı emisyonunu %8'lik bir oranda azaltmaları hedeflenmiştir" (Talu, 2019, s. 13). VII. Çevre Eylem Programı'nda ise iklim değişikliği yanında onunla yakın ilişki içerisinde bir kavram olan sürdürülebilirlik de yer almıştır. Böylece iklim krizinin etkileri görünürlük kazandıkça Avrupa Birliği bu konuya daha fazla ilgi göstermek ve kaynak ayırmak zorunda kalmıştır (Talu, 2019, s. 13).

Batı, Orta ve Doğu Avrupa, bölgedeki büyük nehirler nedeniyle sel baskınlarından daha çok etkilenirken, Güney Avrupa'da kuraklık ve orman yangınları, Batı Avrupa'da ise Alpler ve Pireneler gibi yüksek dağların etkisiyle fırtınalar, çığ düşmeleri ve toprak kaymaları sıklıkla yaşanmaktadır. Akdeniz Avrupa'sının önemli bir bölümünde daha güçlü kuraklık, ısı dalgaları ve kuru dönemler yangın sezonunun uzunluk ve ciddiyetini ve büyük yangın olasılığı ve riski altında bulunan alanları çoğaltacak ve muhtemelen çölleşmeyi artırabilecektir. Avrupa şehirleri artan kentsel alan dağılımı ve nüfus artışının da etkisiyle ısı dalgaları, seller ve kuraklıklar gibi farklı iklim etkilerine maruz kalmaya devam etmektedir. İklim değişikliğiyle mücadele geçen yüzyılın 90'lı yıllarından sonrası dönemde Birleşmiş Milletler çatısı altında yürütülen küresel bir mücadele olarak başlatılmakla beraber, Avrupa Birliği, bu alandaki uğraşların her zaman önde gelen kurumlarından olmuştur. Küresel sera gazı emisyonlarına olan katkısı azımsanmayacak olan AB, daha önce de belirtildiği üzere iklim değişikliği ile mücadele etmeye en istekli aktörlerden biridir (Talu, 2019, s. 13).

"Avrupa Çevre Ajansınca yayımlanan raporlar ve bilim insanları tarafından, iklim değişikliğinin Avrupa'da ekosisteme, biyolojik çeşitliliğe, su ve toprak gibi önemli doğal kaynaklara ve insan sağlığına, ayrıca başta enerji ve tarım üretimi olmak üzere turizm, altyapı, ulaşım, balıkçılık vb. birçok sektöre olumsuz etkileri olacağı öngörülmektedir" (Talu, 2019, ss. 6-7). Son yıllarda olumsuz etkilerin daha fazla hissedilmesi, Avrupa Birliğini bu soruna ciddi şekilde eğilmeye zorlamaktadır

Avrupa Birliği'nin iklim krizi ile mücadeleyi temel politika alanlarından biri hâline getirmesi 2009 yılının sonlarında yürürlüğe girmiş olan Lizbon Antlaşması ile gerçekleşmiştir. Bu antlaşmayla sürdürülebilir kalkınma ve çevre politikasının bütünleşmesinin Birliğin en önemli amaçlarından birisi olduğu yeniden vurgulanmıştır. Avrupa Birliği, Lizbon Antlaşmasını takiben 2016 yılında Paris İklim Antlaşması'nı onaylamış ve 11 Aralık 2019'da ise AB Komisyonu Başkanı Ursula von der Leyen tarafından Avrupa Parlamentosu'na sunulan Avrupa Yeşil Antlaşması (European Green Deal) ile 2050 yılına kadar Avrupa'nın dünyanın ilk iklim nötr kıtası olma hedefi somutlaşmıştır (Margot ve Correljé, 2020, s.16). Buna göre "karbon salınımının 2030' a kadar %55 oranında azaltılması ve 2050'de ise sıfırlanması hedeflenmektedir. Avrupa Yeşil Mutabakatı temel anlamda 2050 yılına kadar sera gazı emisyonlarının olmadığı ve Avrupa Birliği'ni rekabetçi, verimli bir ekonomiye sahip, ekonomik büyümenin kaynak kullanımından ayrıştırıldığı, adaletli ve refah içinde yaşayan bir topluma dönüştürmeyi hedefleyen bir büyüme stratejisi niteliğinde üretilmiş bir strateji konumundadır" (European Commission, 2019).

Türkiye ve Avrupa Yeşil Mutabakatı

Türkiye küresel ısınmayla ve diğer çevre sorunlarıyla mücadele konusunda diğer ülkelerle uyumlu hareket etmiş bir ülkedir. Farklı çevre sorunlarını ele alan neredeyse tüm önemli anlaşmalara

taraf olan Türkiye 2004 yılında Birleşmiş Milletler İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesi'ne (UNFCCC), 2009 yılında da Kyoto Protokolü'ne taraf olmuştur (Savaşan, 2020, s. 40). Bu politikasını 12 Aralık 2015'te 195 ülkenin katılımı ile hazırlanan ve yükselen küresel sıcaklıkların etkilerini hafifletmeyi amaçlayan dünyanın ilk evrensel iklim anlaşması Paris Anlaşması (Bansal, 2019, s. 162) konusunda da devam ettirmiş ve 22 Nisan 2016'da anlaşmayı imzalayan 175 ülke arasında yer almıştır (Yeni, 2018, s. 283). Paris Anlaşması'nın onay süreci uzun sürmüştür ancak adı geçen antlaşma 7 Ekim 2021 tarihi itibarıyla yürürlüğe girmiştir.

Avrupa Birliği 5 Ekim 2016' da Paris Anlaşması'nı imzaladıktan sonra 2019 yılı Aralık ayı sonlarından itibaren Avrupa Yeşil Mutabakatı'nı yürürlüğe koymuştur. Bu hedef doğrultusunda atılan adımlar sadece Avrupa Birliği ülkelerini değil bu ülkelerle ticaret yapan ülkeleri dolayısıyla Türkiye'yi de etkilemektedir. Avrupa Birliği, Yeşil Mutabakat doğrultusunda 2030 yılına kadar sera gazı emisyonlarını % 55 oranında azaltma, 2050 yılında ise "karbon nötr olmayı" hedeflemekte ve bu kapsamda "Birliğin karbon ayak izini en aza düşürmek için ilave önlemler geliştirmektedir. Söz konusu hedefe ulaşmak için belirlediği kısıtları, ticari ilişkilerde bulunduğu devletlere de benimseterek fosil yakıt temelli ekonomik sistemi tamamen değiştirmeyi amaçlamaktadır. Bu çerçevede tartışılan yeni önlemler arasında "sınırdaki karbon vergisi" de bulunmaktadır" (World Wildlife Fund - Türkiye, 2023). Bu durum Türkiye ekonomisi için çeşitli riskler ve fırsatlar içermektedir. Bir yandan iklim krizi ile mücadeleye uygun Avrupa Birliği Yeşil Mutabakatı çerçevesinde ekonomik modelin geliştirilmesiyle Türkiye'nin de güçlü bir şekilde bu mücadelede yer alması mümkün olabilecek iken; diğer yandan Türkiye eğer ekonomisini buna uyumlu hale getirmese AB ile ticareti 'sınırdaki karbon vergisi' nedeniyle zarara uğrayacaktır. İhracatının yaklaşık %40'ını AB ülkelerine gerçekleştiren Türkiye'nin bu bağlamda Avrupa Birliği Yeşil Mutabakatı çerçevesinde çalışmalar gerçekleştirmesi önem taşımaktadır.

Türkiye'de Yeşil Mutabakat hakkında yapılan akademik çalışmalar incelendiğinde bu çalışmaların neredeyse tamamının anlaşmanın Türkiye ekonomisi üzerine etkileri ya da olası etkileri üzerine odaklandığı görülmektedir. Balbay, Sarıhan ve Avşar'ın (2021) Dünyada ve Türkiye'de "Döngüsel Ekonomi / Endüstriyel Sürdürülebilirlik" Yaklaşımı (Balbay, Sarıhan, & Avşar, 2021) Ecer, Güner ve Çetin'in (2021) Avrupa Yeşil Mutabakatı ve Türkiye Ekonomisinin Uyum Politikaları (Ecer, Güner, & Çetin, 2022); Uçak ve Villi'nin (2021) Avrupa Yeşil Mutabakatının Çelik Sektörüne Olası Etkileri (Uçak & Villi, 2021); Diriöz'ün (2021) AB Yeşil Mutabakat Kapsamında Yeşil Ekonomiye Dönüşüm Süreci, Türkiye-AB İlişkilerine Olası Etkilerinin Değerlendirilmesi (Diriöz, 2021); Mirici ve Berberoğlu'nun (2022) Türkiye Perspektifinde Yeşil Mutabakat ve Karbon Ayak İzi: Tehdit Mi? Fırsat Mı? (Mirici & Berberoğlu, 2022)"; Kocalar'ın (2022) Yeşil Mutabakat Çağında Büyük Veri Planlama Politikaları (Kocalar, 2022); Mısır ve Arıkan'ın (2022) Avrupa Birliği (AB) ve Türkiye'de Döngüsel Ekonomi ve Sıfır Atık Yönetimi (Mısır & Arıkan, 2022); Yılmaz'ın (2022) Enerji Yönetimi ve Türkiye: Avrupa Yeşil Mutabakatı Çerçevesinde Bir Değerlendirme (Yılmaz, 2020); İmer-Ertunga ve Seyhun'un (2022) Sınırdaki Karbon Düzenleme Mekanizması ve Türkiye'nin İhracatına Olası Etkileri (İmer-ertunga & Seyhun, 2022) vb. çalışmalar bunlardan bazılarıdır. Hukuk, iletişim, mühendislik vb. alanlarda konu ile ilgili akademik çalışma sayısı ise oldukça düşüktür.

Türk Basınında Yeşil Mutabakat Haberlerinin İçerik Analizi

Türkiye'de özellikle 2021 yılından itibaren Yeşil Mutabakat konusunda en azından ekonomi alanında akademik ilgi artmış olsa da diğer alanlarda bu ilginin düşük olduğu görülmektedir. Bu çalışmada Avrupa Birliği'nin Yeşil Mutabakatı konusunda medyada çıkan haberlerin içerikleri incelenmiştir.

Yöntem

Bu çalışmada Avrupa Yeşil Mutabakat Anlaşması'nın ilan edildiği 11 Aralık 2019'dan itibaren Türkiye'de en yüksek tiraja sahip gazetelerinden üçünde, Hürriyet, Sabah ve Sözcü

gazetelerinin internet sitelerinde çıkan haberler incelenmiştir. Bu doğrultuda çalışmada nitel içerik analizi uygulanmıştır. “Sosyal bilimler alanında sıklıkla kullanılan içerik analizi, belirli kurallara dayalı kodlamalar ışığında” bir metnin incelenmesine olanak sağlar (Çavuş ve Ede, 2021, s. 35) Nitel içerik analizi ile, metin veya görsellerle bir olayın nasıl temsil edildiğini tespit etmek mümkündür (Bell, 2001). Bu analiz türü toplanan verilere odaklanılmasına imkân verir bu yolla elde edilen veri setinde sıklıkla tekrar edilen ya da katılımcının yoğun şekilde vurgu yaptığı olay ve olgulardan kodlar çıkarılır. “Kodlardan kategorilere ve kategorilerden de temalara gidilir. Kısaca birbirine benzediği ve birbiri ile ilişkisi olduğu tespit edilen veriler belirli kavramlar bağlamında” bir araya getirilerek yorumlanır (Baltacı, 2019, s. 377). Bu bakımdan nitel içerik analizinin Yeşil Mutabakat konusunda çıkan haberlerin içeriklerinin analizi açısından uygun bir yöntem olduğu değerlendirilmiştir. Bu doğrultuda çalışmada Hürriyet, Sabah ve Sözcü gazetelerinin internet sitelerinde 2022 yılı boyunca Yeşil Mutabakat konusunda çıkan haberlerin içerikleri, nitel içerik analizi tekniği ile incelenmiştir. Söz konusu üç gazetenin seçilme nedeni uzun yıllardır yayın hayatlarına devam etmeleri, farklı görüşlere hitap eden ana akım gazeteler olarak bilinmeleri ve Türkiye’nin en çok satan üç gazetesi olma özelliklerini yıllardır sürdürmeleridir. Bir yıllık süreçte bu üç gazete yayınlanan haber içeriklerinin incelenmesinin Türkiye’de Yeşil Mutabakat’a ilişkin haberlerin nasıl sunulduğu konusunda bize fikir vereceği değerlendirilmektedir. Bu doğrultuda anılan üç gazetede 1 Ocak-31 Aralık 2022 tarihleri arasında Yeşil Mutabakat konulu haberler tespit edilmiş ve belirlenen temalar çerçevesinde kodlanarak SPSS programı yardımıyla analiz edilmiştir.

Bulgular

Yapılan tarama sonucunda elde edilen haberlerden 36’sı (% 22,4) Hürriyet, 89’u (% 55,3) Sabah, 36’sının da Sözcü Gazetesi’nde yer aldığı, konu ile ilgili toplamda 161 haberin yayımlandığı tespit edilmiştir. Bu haberlerden 83’ü doğrudan Yeşil Mutabakat konusyla ilgiliyken, 78’i dolaylı olarak ilgilidir. Haberin doğrudan ya da dolaylı olarak ilgili olduğuna Yeşil Mutabakat’ın haber metni içerisindeki ağırlığı göz önüne alınarak karar verilmiştir.

Tablo1: Medya Kuruluşları

Haber				
Medya Kuruluşu Adı	Sayısı	Yüzde	Geçerli Yüzde	Toplam Yüzde
Hürriyet	36	22,4	22,4	22,4
Sabah	89	55,3	55,3	77,6
Sözcü	36	22,4	22,4	100,0
Toplam	161	100,0	100,0	

Bu haberlerden 137’sinde (% 82) ekonomik kazanç, 8’sinde (% 5) çevre sorunlarına, 16’sinde (%9,9) ise ekonomik kazanç yanında kısmen çevre sorunlarına vurgu yapıldığı görülmüştür. Bu bulgu haberlerde Yeşil Mutabakat’ın yalnızca ekonomik kazanç ya da risk yönlerinin ön plana çıkarıldığı, iklim sorunları ile ilgili yönlerinin neredeyse görmezden gelindiğini göstermektedir.

Tablo 2: Haberde Vurgulanan Yön

Haber Sayısı	Yüzde	Geçerli Yüzde	Toplam Yüzde
Ekonomik Kazanç/Risk	137	85,1	85,1
Çevre/İklim Sorunları	8	5,0	90,1
Kısmen Çevre/İklim Sorunları	16	9,9	100,0
Toplam	161	100,0	100,0

İncelenen haberlerde Yeşil Mutabakat konusunda görüşlerine yer verilen aktörlere bakıldığında iş insanlarının ve iş insanı organizasyonlarının temsilcilerinin ön plana çıktığı görülmektedir. Haberlerin 57'sinde (% 35,4) iş insanı örgütlerinin ve temsilcilerinin, 16'sında (%9,9) iş insanlarının, 15'inde (%9,3) köşe yazarlarının, 12'sinde (%7,5) Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı ve temsilcilerinin, 7'sinde (% 4,3) Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı ve temsilcilerinin, 7'sinde (% 4,3) bilim insanlarının, 5'inde (%3,1) Ticaret Bakanlığı ve temsilcilerinin, 15'inde (%9,3) ise diğer kamu kurumlarının görüşlerine yer verildiği tespit edilmiştir. Bu sonuçlar iş dünyasının ardından en fazla görüşüne yer verilen kesimin Hükümet ve temsilcileri olduğunu göstermektedir. Özellikle Sanayi ve Teknoloji Bakanı Mustafa Varank'ın görüşlerine daha sık başvurulduğu, onu Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanı Murat Kurum'un izlediği tespit edilmiştir.

Tablo 3: Haberin Eyleyenleri

	Haber Sayısı	Yüzde	Geçerli Yüzde	Toplam Yüzde
0 (Tanımsız)	4	2,5	2,5	2,5
İş İnsanları	16	9,9	9,9	12,4
İş İnsanı Örgütleri	57	35,4	35,4	47,8
Bilim İnsanları	9	5,6	5,6	53,4
Sanayi ve Teknoloji Bakanı	12	7,5	7,5	60,9
Çevre Bakanı	7	4,3	4,3	65,2
Enerji Bakanı	1	,6	,6	65,8
Tarım Bakanı	2	1,2	1,2	67,1
Köşe Yazarı	15	9,3	9,3	76,4
Çevre Gönüllüleri	1	,6	,6	77,0
Ticaret Bakanı	5	3,1	3,1	80,1
Avrupa Birliği	7	4,3	4,3	84,5
Kamu Kurumları	15	9,3	9,3	93,8
Muhalefet Partileri	10	6,2	6,2	100,0
Toplam	161	100,0	100,0	

Elde edilen verilere göre köşe yazarlarının konuya yeterince ilgi göstermediği tespit edilmiştir. Bu durum oldukça ilginç bir veri olarak karşımıza çıkmaktadır. Hâlbuki Yeşil Mutabakat gibi önemli bir tartışma konusunun köşe yazarlarının ilgisini çekmesi, topluma yön veren kanaat önderleri olarak bilinen köşe yazarlarının konu ile ilgili yönlendirici olması beklenirdi. Nitekim neredeyse tüm haberlerde konunun yalnızca ekonomik boyutlarına ilişkin birbirini tekrar eden, yüzeysel bilgilere yer verilmesi, basında bu konuda kayda değer bir tartışmanın yapılmadığına işaret etmektedir. Köşe yazarlarının Yeşil Mutabakat konusunda bilgilendirici arka plan bilgisi veren yazılar yazması konunun daha iyi anlaşılmasına ve sağlıklı bir tartışma zeminine oturtulmasına yardımcı olacaktır.

Çalışmada tespit edilen hususlardan biri de Yeşil Mutabakat'ı konu edinen haberlerde bilim insanlarının görüşlerine neredeyse hiç yer verilmemesidir. Elde edilen 161 haber içerisinde sadece 9 haberde bilim insanlarının görüşlerine yer verilmiştir. Bu durum Yeşil Mutabakat konusunda yapılan akademik çalışma ve etkinliklerin gazetelerde fazla yer bulmadığına ve akademisyenlerin Yeşil Mutabakat konusundaki tartışmaların dışında tutulduğuna işaret etmektedir. Hâlbuki konunun salt ekonomik bir konu olarak ele alınıp bilimsel boyutlarının görmezden gelinmesi sonraki yıllarda önemli problemlerin ortaya çıkmasına neden olabilecektir.

Bir başka önemli veri de muhalefet partilerinden sadece ana muhalefet partisi Cumhuriyet Halk Partisi (CHP)'nin ve temsilcilerinin görüşlerine sadece bir gazetede yer verilmiş olmasıdır.

Sözcü gazetesi CHP ve temsilcilerinin Yeşil Mutabakat konusundaki görüşlerini içeren 10 habere yer vermiştir. Hürriyet ve Sabah gazeteleri ise muhalefet partilerinin görüşlerine hiçbir haberde yer vermemiştir. Sadece bir haberde çevre gönüllülerinin görüşlerine yer verilmesi, çalışmada tespit edilen önemli verilerden diğer bir tanesidir. Oysa ki Yeşil Mutabakat'ın ortaya çıkışının temel nedeni iklim krizi ve olumsuz sonuçlarıdır. Konunun sivil toplum örgütleri ve çevre gönüllülerinin de katılımı ile tartışılması gerekirken ağırlıklı olarak iş dünyası ve Hükümet çevrelerinin dahil olduğu mecralarda tartışılması konunun salt ekonomik bir soruna indirgenmesini beraberinde getirmektedir. Fuar, toplantı, kongre, sempozyum vb. etkinliklere çevre gönüllülerinin ve akademisyenlerin de dahil edilmesi konunun daha verimli bir zeminde tartışılmasına yardımcı olacaktır.

Yeşil Mutabakat konulu haberlerde çevre gönüllüleri yanında gençlerin ve kadınların da görüşlerine yer verilmediği görülmektedir. Haberlerde 136 erkek (%84,5) karşısında yalnızca 8 kadının (%5) görüşlerine yer verilmiştir. Kurum, kuruluş, siyasi parti vb. organizasyonların adıyla verilen 17 haber kodlanmamıştır. Çevre konularında daha hassas olan kadınların da tartışmalara dâhil edilmesinin konunun salt ekonomik bir zeminden daha sağlıklı bir tartışma zeminine çekilmesine yardımcı olacağı öngörülmektedir. Haberlerin tamamına yakınında, 155 haberde, Yeşil Mutabakat'a olumlu bir yaklaşım sergilenirken yalnızca 3 haberde olumsuz yaklaşım sergilendiği, 3 haberde ise hem olumlu hem de olumsuz özelliklerin birlikte işlendiği belirlenmiştir. Haberlerin önemli bir çoğunluğunda Yeşil Mutabakat'ın getirdiği bazı yükümlülük ve risklere rağmen ekonomik bir fırsat olarak görüldüğü tespit edilmiştir.

Araştırma verilerine göre elde edilen haberlerin hiçbirinde yeterli düzeyde arka plan bilgisine yer verilmemiştir. Bu haberlerden yalnızca 19 (%11,8)'unda kısmen arka plan bilgisine yer verilmiş, geri kalan 142 (%88,2) haberde arkaplan bilgisine yer verilmemiştir. Haberlerde Yeşil Mutabakat konusunda arkaplan bilgisine yer verilmemesi konunun bağlamından koparılmasını ve salt ekonomik bir konu olarak algılanmasını beraberinde getirmektedir.

Sonuç

Pulitzer ödülü sahibi gazeteci Thomas Friedman tarafından ilk kez gerçekleştirilen “Yeşil Yeni Mutabakat” çağrısı dünya çapında büyük bir etki uyandırmış, özellikle de 2018 yılından sonra konu ile ilgili ciddi adımlar atılmıştır. Lizbon Anlaşması ile iklim krizi ile mücadeleyi temel politika alanlarından biri hâline getiren Avrupa Birliği, akabinde Paris İklim Anlaşması'nı onaylamıştır. 11 Aralık 2019'da ise AB Komisyonu Başkanı Ursula von der Leyen, Avrupa Parlamentosu'na sunduğu Avrupa Yeşil Anlaşması ile Avrupa'nın 2050 yılına kadar dünyanın ilk iklim nötr kıtası olma hedefi somutlaşmıştır. Bu kapsamda 2030 yılına kadar karbon salınımının %55 oranında azaltılması ve 2050 yılında ise sıfırlanması hedeflenmektedir.

Avrupa Birliği'nin söz konusu hedefler çerçevesinde Avrupa Yeşil Mutabakatı'nı yürürlüğe koymuş olması, Avrupa Birliği ülkelerinin yanı sıra bu ülkelerle ticaret yapan tüm ülkeleri ve dolayısıyla Türkiye'yi de etkilemektedir. Bu doğrultuda medyaya önemli görevler düşmektedir. Konu ile ilgili medyanın art alan bilgisi vermesi, kamuoyunu oluşturması, hükümetleri konu ile ilgili politika üretmeye teşvik etmesi medyanın üstüne düşen önemli görevler içerinde yer almaktadır. Yukarıda da belirtildiği üzere medya modern demokratik toplumlar açısından oldukça önemli bir konumdadır. Medya modern demokratik toplumlarda yalnızca topluma haberleri aktarmaz, aynı zamanda bireylerin dış dünya hakkındaki tutum ve davranışları üzerinde etkili olma potansiyelini de barındırır. Araştırmacı Richard Fagen (1966) “şayet iki bin kişiyi kitle iletişim araçlarında kilit konulara yerleştirebilecek bir düzenbazlık şebekesi kurabilme olanağım olsa, Amerika'nın tamamını ve dünyanın büyük bir kısmını kolaylıkla ABD Başkanının öldüğüne inandırabileceğini” (Akkurt, 2021) söyleyerek medyanın insanların tutum ve davranışlarını etkileme ve toplu belli bir konuya inandırma gücüne işaret eder. Bu bakımdan toplumların gündemini belirleme, kamuoyunu oluşturma ve oluşan kamuoyunu yönetimlere iletme gibi önemli görevleri bulunan medyanın iklim krizi konusunda da üstleneceği önemli işlevler bulunmaktadır. Bu doğrultuda çalışmada medyanın

Yeşil Mutabakat çerçevesinde ele aldığı haberler incelenmiş, bu yolla bu haberlerin nasıl sunulduğu tespit edilmeye çalışılmıştır.

Çalışmada Türkiye’de en çok satan üç gazete olma özelliklerini yıllardır sürdüren Hürriyet, Sabah ve Sözcü gazetelerinin internet sitelerinde 2022 yılında Yeşil Mutabakat ile ilgili olarak yer alan haberlerin içerikleri, nitel içerik analizi yöntemiyle incelenmiş, gerçekleştirilen tarama sonucunda konu ile ilgili toplam 161 habere ulaşılmıştır. Söz konusu haberlerde Yeşil Mutabakat konusunda görüşlerine yer verilen aktörlere bakıldığında iş insanlarının ve iş insanı organizasyonlarının temsilcilerinin ön plana çıktığı, bilim insanlarının görüşlerine neredeyse hiç yer verilmediği, köşe yazarlarının konuya fazla ilgi göstermediği ve çevre gönüllülerinin görüşlerine neredeyse hiç yer verilmediği sonuçlarına ulaşılmıştır. Bununla birlikte incelenen haberlerde, getirdiği bazı yükümlülük ve risklere rağmen Yeşil Mutabakat’ın ekonomik bir fırsat olarak görüldüğü tespit edilmiştir. Çevre gönüllülerinin yanı sıra gençlerin ve kadınların da görüşlerine yer verilmesinde tespit edilen eksikliğin düzeltilmesinin konunun salt ekonomik bir zeminden sağlıklı bir tartışma zeminine çekilmesine yardımcı olacağı öngörülmektedir.

Genel olarak iklim krizi konusunda yapılan haberlere bakıldığında küresel ve ulusal medya kuruluşlarının iklim krizi nedeniyle yaşanan olumsuz ve sansasyonel olaylar sıklıkla haberleştirilerek konu edildiği, bu haberlerin şoke edici görüntüler eşliğinde sunulduğu, iklim krizinin sıklıkla ekonomik boyutlarına değinildiği görülmektedir. Bu durum iklim krizi sorunsalı bağlamında medyanın yeterli düzeyde farkındalığa sahip olmadığını göstermektedir. Medya kuruluşları konu ile ilgili haberleri ele alırken, haberlerin yalnızca sansasyonel ve dramatik sonuçlarına yer vermemeli, konuyu daha geniş bir çerçeveden ele almalı, artalan bilgisi ve uzman görüşlerine yer vermelidir. Bu durum medyanın toplumsal sorumluluğunun önemli bir parçası konumundadır.

Kaynakça

- Akkurt, H. C. (2021, Nisan 05). *The association of justice defenders strategic studies center*. The association of justice defenders strategic studies center website: <https://www.assam.org.tr/index.php/en/topics/dis-politika-en/emperyalizm-medyasi-ya-da-medya-emperyalizmi-en.html>
- Anadolu Ajansı - Dünya Haberleri. (2022, Mayıs 03). *Anadolu Ajansı*. Anadolu Ajansı resmi web sitesi: <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/hindistanda-asiri-sicaklar-sebebiyle-25-kisi-oldu/2578882>
- Arslan, Ş. (2006). *Fitrat kavramı çerçevesinde eğitimde insanın ne’liği sorusu* [Yayımlanmamış doktora tezi]. Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Aydın, A. H., & Çamur, Ö. (2017). Avrupa Birliği çevre politikaları ve çevre eylem programları üzerine bir inceleme. *Bingöl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 7(13), 21-44.
- Balbay, Ş., Sarıhan, A., & Avşar, E. (2021). Dünyada ve Türkiye’de “Döngüsel ekonomi / Endüstriyel sürdürülebilirlik” yaklaşımı. *Avrupa Bilim ve Teknoloji Dergisi*(27), 557-569.
- Baltacı, A. (2019). Nitel araştırma süreci: Nitel bir araştırma nasıl yapılır? *Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 5(2), 368-388.
- Bansal, N. V. (2019). Renewable energy in India: Policies to reduce Greenhouse Gas Emissions. In A. K. Narasinha Shurpali, *Greenhouse gas emissions: Challenges, technologies and solutions* (pp. 161- 178). Singapore: Springer.
- Barbier, E. (2022). *Economics for a fragile planet*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Batal, S. (2010). Avrupa Birliği çevre politikalarının temel özellikleri, *Mevzuat Dergisi*, 13(148), 1-17.

- BBC Türkçe. (2023, Mart 20). *BBC Türkçe - Şanlıurfa ve Adıyaman'da sel felaketi: Can kaybı 20'ye yükseldi*. <https://www.bbc.com/turkce/articles/c2j7kjj4r49o>
- Bell, P. (2001). Content analysis of visual images. In T. L. Jewitt, *Handbook of Visual Analysis*. London: Sage.
- Bilgili, E. (2021). *Kızılay Akademi*. Türk Kızılayı Kızılay Akademi resmi web sitesi: <https://yillik.kizilayakademi.org.tr/2021de-orman-yaninlari/>
- Çambay, S. O. (2015). Bilgi çağında sosyal sorumluluk odaklı gazetecilik: Yurttaş gazeteciliği. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 8(38), 910-916.
- Çavuş, S. & Ede, N. (2021). Tık odaklı habercilik: Türk internet haber medyası üzerine bir içerik analizi. *Selçuk İletişim*, 14 (1) , 23-54 . <http://doi/10.18094/josc.811590>
- Diriöz, A. O. (2021). AB Yeşil mutabakat kapsamında yeşil ekonomiye dönüşüm süreci Türkiye-AB ilişkilerine olası etkilerinin değerlendirilmesi. *Uluslararası Suçlar ve Tarih* (22), 107-130.
- Dönmezer, S. (1983). Basın suçlarında ceza sorumluluğu. In Sorunlar. İstanbul: Hürriyet Vakfı Eğitim Yayınları.
- Ecer, K., Güner, O., & Çetin, M. (2022). Avrupa Yeşil Mutabakatı ve Türkiye Ekonomisinin uyum politikaları. *İşletme ve İktisat Çalışmaları Dergisi*, 9(2), 125-144.
- Ersoy Mirici, M., & Berberoğlu, S. (n.d.). Türkiye perspektifinde Yeşil Mutabakat ve Karbon Ayak İzi: Tehdit mi? Fırsat mı? *Doğal Afetler ve Çevre Dergisi*, 8(1), 156-164.
- European Commission. (2019). *The European green deal. COM (2019) 640 final*. Retrieved Şubat 2023, from European Commission Website: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=COM%3A2019%3A640%3AFIN>
- Felice, W. F., & Fuguitt, D. (2022). *Human Rights and Public Goods: The Global New Deal*. New York: Rowman & Littlefield Publishers.
- Friedman, T. L. (2007, Ocak 19). *Warning From the Garden*. Mart 2023, from New York Times: <https://www.nytimes.com/2007/01/19/opinion/19friedman.html>
- Girgin, A. (2007). Yazılı iletişimde meslek ilkeleri ve Basın Konseyi. *İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi* (27), 47-62.
- Hürriyet - Dünya Haberleri. (2019, Haziran 12). *Hürriyet*. Hürriyet Gazetesi Websitesi: <https://www.hurriyet.com.tr/dunya/hindistanda-kuraklik-felaketi-sicaklik-50-cyi-asti-ciftciler-intihar-ediyor-41241983>
- İmer-Ertunga, E., & Seyhun, Ö. K. (2022). Sınırdaki Karbon Düzenleme Mekanizması ve Türkiye'nin İhracatına Olası Etkileri. *Ege Stratejik Araştırmalar Dergisi*, 1(13), 1-13.
- Johnson, B. L., & Lichtveld, M. Y. (2022). *Environmental Policy and Public Health Emerging Health Hazards and Mitigation*. New York: Routledge.
- Kocalar, A. C. (2022). Yeşil Mutabakat çağında büyük veri planlama politikaları. *Avrupa Bilim ve Teknoloji Dergisi – Ejosat* (Special Issue 2022), 716-719.
- Markham, A. C. (2019). A brief history of pollution. London: Routledge.
- Mirici, M. E., & Berberoğlu, S. (2022). Türkiye Perspektifinde Yeşil Mutabakat ve Karbon Ayak İzi: Tehdit Mi? Fırsat Mi? *Doğal Afetler ve Çevre Dergisi*, 8(1), 156-164.
- Mısır, A., & Arıkan, O. (2022). Avrupa Birliği (AB) ve Türkiye'de Döngüsel Ekonomi ve Sıfır Atık Yönetimi. *Çevre İklim ve Sürdürülebilirlik*, 23(1), 69-78.

- NTV Dünya Haberleri. (2020, Mart 03). NTV Dünya Haberleri. Retrieved from NTV Resmi Websitesi: https://www.ntv.com.tr/galeri/dunya/avustralyadaki-yanginlar-240-gun-sonra-sondu,K_h3JFomOEadSfL4I6I5SQ/gpgwvrWmMEyLDn19v1oAgg
- Ross, D. (2020). *Prepare and Prosper for Climate Crisis*, New York: Wang Ross Publication
- Savaşan, Z. (2020). Drawing a General Framework for Turkish Environmental Law. In Z. Savaşan, & Vakur Sumer, *Environmental Law and Policies in Turkey* (pp. 33-54). New York: Springer International Publishing.
- Talu, N. (2019). Avrupa Birliği iklim politikaları. Ankara: İklimin Erişim adresi: http://www.iklimin.org/wp-content/uploads/egitimler/seri_03.pdf
- Tiwary, A., & Williams, I. (2018). *Air Pollution: Measurement, Modelling and Mitigation*. New York:: CRC Press.
- TUBİTAK - Avrupa Yeşil Mutabakatı. (2023, 02 02). Tübitak AB Yeşil Mutabakatı. Retrieved 02 2023, from TUBİTAK Resmi Websitesi: <https://bilimteknik.tubitak.gov.tr/system/files/makale/yesil.pdf>
- Uçak, S., & Villi, B. (2021). *Avrupa Yeşil Mutabakatının Çelik Sektörüne Olası Etkileri*. Journal of Empirical Economics and Social Sciences, 3(2), 94-113.
- Weijnen, Margot, and Aad Correljé (2020). "Rethinking infrastructure as the fabric of a changing society." Weijnen, M. P., Lukszo, Z., & Farahani, S. (eds). *Shaping an inclusive energy transition* (pp. 15-54). Springer Nature.
- World Wildlife Fund - Türkiye. (2023, 02 03). İklim Değişikliği. World Wildlife Fund - Türkiye Resmi Websitesi: https://www.wwf.org.tr/ne_yapiyoruz/iklim_degisikligi_ve_enerji/iklim_degisikligi/adresinden_alindi
- Yaman, K. &. (2018). Kuruluşundan günümüze Avrupa Birliği'nin çevre politikası. *Ekonomi, İşletme ve Yönetim Dergisi*, 198-217.
- Yeni, O. (2018). A sectoral analysis of greenhouse gas emissions and output growth in Turkey. In A. A. Wigley, & S. Çağatay, *The Dynamics of Growth in Emerging Economies: The Case of Turkey* (pp. 283-305). New York: Routledge,.
- Yıldırım, O. & Nuri, F. İ. (2018), "Sustainable Development under the Historical Development Process", *Econworld: Sustainable Development*, Lisbon.
- Yılmaz, F. (2020). Enerji Yönetimi ve Türkiye: Avrupa Yeşil Mutabakatı Çerçevesinde Bir Değerlendirme. *Akademia Doğa ve İnsan Bilimleri Dergisi*, 8(1), 19-37.

Beyan ve Açıklamalar (Disclosure Statements)

1. Araştırmacıların katkı oranı beyanı / Contribution rate statement of researchers:

1. Yazar/First author % 55

2. Yazar/Second author % 45.

2. Yazarlar tarafından herhangi bir çıkar çatışması beyan edilmemiştir (No potential conflict of interest was reported by the authors).